

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการจัดหาสิ่งหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน

พ.ศ. ๒๕๔๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐

เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดหาสิ่งหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาสิ่งหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. ๒๕๔๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการขนส่งมวลชน” หมายความว่า การจัดสร้าง ขยาย บูรณะ ปรับปรุง ซ่อมแซม และบำรุงรักษาระบบขนส่งมวลชน การให้บริการหรือการอำนวยความสะดวกแก่สาธารณชนผู้ใช้หรือจะใช้ระบบขนส่งมวลชน และการดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการดังกล่าว

“ระบบขนส่งมวลชน” หมายความว่า รถขนส่งมวลชน ทางรถขนส่งมวลชน สถานีรถขนส่งมวลชน ที่จอดรถขนส่งมวลชน ศูนย์ซ่อมบำรุง โรงเก็บของการเดินรถขนส่งมวลชน การจัดให้มีสถานที่จอดยานพาหนะของผู้โดยสาร ระบบพลังงาน ระบบควบคุม ระบบสัญญาณ ระบบจัดจำหน่าย และเก็บค่าโดยสาร ระบบความปลอดภัย ระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ และระบบสื่อสารที่ใช้ในกิจการขนส่งมวลชน และให้หมายความรวมถึงอาคารและอุปกรณ์ของระบบดังกล่าวด้วย

“รถขนส่งมวลชน” หมายความว่า รถขนส่งผู้โดยสารได้จำนวนมากที่พ่วงกันเป็นขบวนและขับเคลื่อนไปตามทางรถขนส่งมวลชน แต่ไม่รวมถึงรถขนส่งมวลชนบางเส้นทาง หรือบางประเภทที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“ทางรถขนส่งมวลชน” หมายความว่า รังหรือทางที่จัดสร้างขึ้นโดยเฉพาะ สำหรับรถขนส่งมวลชน ไม่ว่าจะจัดสร้างอยู่บน เหนือ หรือใต้พื้นดินหรือพื้นน้ำ หรือผ่านไปในอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ก็ตาม

“ภาระในอสังหาริมทรัพย์” หมายความว่า ภาระที่ก่อขึ้นในอสังหาริมทรัพย์อันเป็นเหตุให้รัฐได้ใช้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นเพื่อกิจการขนส่งมวลชน

“เงินค่าทดแทน” หมายความว่า เงินค่าทดแทนภาระในอสังหาริมทรัพย์และให้หมายความรวมถึงเงินค่าทดแทนอื่นด้วย

“หน่วยงาน” หมายความว่า ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ บรรดาที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับกิจการขนส่งมวลชน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงาน และผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานที่ดำเนินการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๑

การจัดหาสิ่งหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน

มาตรา ๖ ในกรณีที่หน่วยงานใดมีความจำเป็นต้องใช้สิ่งหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการขนส่งมวลชนโดยไม่จำเป็นต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ตกลงกันได้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๗ ในการดำเนินกิจการขนส่งมวลชนโดยการจัดสร้าง ขยาย บูรณะ หรือปรับปรุงอย่างใหญ่ ซึ่งระบบขนส่งมวลชน ให้หน่วยงานดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(๒) จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อระบบการจราจรและผลที่จะได้รับการดำเนินการ สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าว ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องเสนอพร้อมกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบนั้น ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(๓) จัดทำแผนดำเนินการ พร้อมทั้งแผนที่โดยสังเขปกำหนดเขตที่จะจัดสร้าง ขยาย บูรณะ หรือปรับปรุงอย่างใหญ่

ให้หน่วยงานเสนอรายงานและแผนดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบกตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบกพิจารณาเพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการขนส่งมวลชนจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะดำเนินการก็ได้

ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะดำเนินการต้องระบุ

(๑) ความประสงค์ของการตราพระราชกฤษฎีกา

(๒) หน่วยงานที่จะดำเนินการ

(๓) กำหนดเขตที่ดินเท่าที่จำเป็นในบริเวณที่ที่จะดำเนินการ

ให้มีแผนที่หรือแผนผังแสดงแนวเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชกฤษฎีกานั้น

พระราชกฤษฎีกาเช่นนี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนดสองปี หรือตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้น แต่ต้องไม่เกินสี่ปี แล้วแต่จะเห็นว่าจำเป็นเพื่อทำการสำรวจที่ดินที่จะดำเนินการนั้น

มาตรา ๘ เมื่อพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ มีผลใช้บังคับแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศสำเนาแห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวพร้อมทั้งแผนที่ หรือแผนผังท้ายพระราชกฤษฎีกาไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ทำการของหน่วยงานที่ดำเนินการ

(๒) ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต และที่ทำการแขวง หรือศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน แห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี

(๓) สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร และสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานครสาขา หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ แห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐ ภายในกำหนดอายุแห่งพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการสำรวจเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ ลักษณะและการเข้าใช้ประโยชน์บน เหนือ หรือใต้พื้นดินหรือพื้นน้ำ ที่จะก่อภาระในอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีการเวนคืน และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืน เพื่อการวางแผนหรือออกแบบกิจการขนส่งมวลชน

เพื่อประโยชน์ในการสำรวจตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการภายในแนวเขตที่ดินตามแผนที่หรือแผนผังท้ายพระราชกฤษฎีกา ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปตรวจตรา เข้าไปใช้สอย หรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์เป็นการชั่วคราวได้ตามความจำเป็น

(๒) ขุด เจาะ ตัดฟันต้นไม้ หรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่มีไซโรงเรือน หรือที่อยู่อาศัยของบุคคลใดๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นในอสังหาริมทรัพย์ ในการนี้ให้มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางหรือเคลื่อนย้ายสิ่งของได้ตามความจำเป็น และเก็บหิน ดิน น้ำ หรือสิ่งต่างๆ อันจำเป็นแก่การสำรวจเพื่อนำไปใช้เป็นตัวอย่างในปริมาณพอสมควร

(๓) มีหนังสือเรียกให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นำหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินหรือสำเนาหนังสือดังกล่าวมาแสดง หรือให้ข้อเท็จจริงใดๆ เกี่ยวกับสภาพของอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินเหนืออสังหาริมทรัพย์ หรือสิทธิอื่นอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ของผู้นั้น

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) ให้ผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มอบหมาย และถ้าการดำเนินการใดต้องกระทำในโรงเรียนหรือที่อยู่อาศัยของบุคคล หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอมจะต้องมีเจ้าพนักงานตำรวจแห่งท้องที่เข้าไปด้วยเพื่อเป็นพยาน และจะต้องกระทำในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ก่อนการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์ทราบถึงกิจกรรมที่จะต้องกระทำและความจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้นั้นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เว้นแต่ในกรณีที่ไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์ได้ ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบ โดยทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และ ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน แห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นได้รับแจ้งเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวซึ่งออกโดยหน่วยงานที่ดำเนินการต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

ถ้าการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิอื่นมีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานที่ดำเนินการนั้น

มาตรา ๑๑ เมื่อพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ มีผลใช้บังคับแล้ว ให้หน่วยงานที่ดำเนินการมีอำนาจใช้ที่ดินดังต่อไปนี้ในการดำเนินกิจการขนส่งมวลชนของหน่วยงานที่ดำเนินการได้

(๑) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนแปลงสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใด

(๒) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ แต่ได้มีการจัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

(๓) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อจะให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งทางราชการไม่ประสงค์จะสงวน หรือหวงห้ามไว้อีกต่อไป

(๔) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ และคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแล้ว

(๕) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๖) ที่ดินขององค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือตามกฎหมายเฉพาะ และคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแล้ว

(๗) ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง เมื่อมหาเถรสมาคมไม่ขัดข้อง และได้มีการจ่ายค่าผาติกรรมแล้ว

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้ถือว่าพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะดำเนินการตามมาตรา ๘ เป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ไม่มี ความจำเป็นต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ตามความจำเป็นของการดำเนินการและกำหนดเงินค่าทดแทนภาระในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว แต่จะตกลงกำหนดเงินค่าทดแทนเกินกว่าเงินค่าทดแทนที่คณะกรรมการตามมาตรา ๒๕ กำหนดไม่ได้

ในกรณีที่มีการตกลงกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์และเงินค่าทดแทนกันได้ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จ่ายเงินค่าทดแทนทั้งหมดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทำสัญญากำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่สามารถตกลงกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ได้ แต่ไม่อาจตกลงกันได้ในเรื่องเงินค่าทดแทน หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์จะขอรับเงินค่าทดแทนที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓ ไปก่อนโดยสงวนสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๖ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการทำสัญญากำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์โดยมีเงื่อนไขดังกล่าว แล้วจ่ายเงินค่าทดแทนไปก่อนได้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ดินที่จะกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๓ มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ทราบการทำสัญญากำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์และให้ดำเนินการจดทะเบียนเพื่อกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ในการนี้ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการจดทะเบียน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอำนาจเรียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินฉบับเจ้าของที่ดินจากผู้ยึดถือไว้ได้

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ดินที่จะกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๓ ไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้หน่วยงานที่ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการเขต หรือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี แห่งท้องที่ซึ่งที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ พนักงานที่ดินอำเภอหรือพนักงานที่ดินกิ่งอำเภอ ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ซึ่งที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ และผู้แทนของหน่วยงานที่ดำเนินการเพื่อดำเนินการสอบสวนให้ทราบถึงผู้มีสิทธิในที่ดินดังกล่าว เมื่อทราบถึงผู้มีสิทธิในที่ดินแล้วจึงให้ดำเนินการจ่ายเงินค่าทดแทนต่อไป

ในการสอบสวนเพื่อทราบถึงผู้มีสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดินเกี่ยวกับการรังวัดที่ดินและการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ เมื่อได้จดทะเบียนกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์แล้วให้อสังหาริมทรัพย์นั้นตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีกำหนดเวลานับแต่วันที่จดทะเบียนเป็นต้นไป เว้นแต่จะได้จดทะเบียนกำหนดเวลาเป็นอย่างอื่น

เจ้าของอสังหาริมทรัพย์จะทำการใดๆ อันจะเป็นเหตุให้การใช้ประโยชน์ของรัฐตามภาระในอสังหาริมทรัพย์ลดลงหรือเสื่อมความสะดวกไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และในการอนุญาตนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้

การจำหน่ายหรือแบ่งแยกอสังหาริมทรัพย์ที่ตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ไม่เป็นเหตุให้ภาระในอสังหาริมทรัพย์นั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๑๘ ภาระในอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้ว หากมิได้ใช้ตามวัตถุประสงค์ภายในสิบปี เจ้าของอสังหาริมทรัพย์มีสิทธิขอให้จดทะเบียนเลิกภาระในอสังหาริมทรัพย์นั้นได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอให้จดทะเบียนเลิกภาระในอสังหาริมทรัพย์ และการเรียกคืนค่าทดแทนจากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับกับการจดทะเบียนเลิกภาระในอสังหาริมทรัพย์โดยอนุโลม

หมวด ๒

การเข้าใช้สังหาริมทรัพย์ในกรณีมีความจำเป็นและเร่งด่วน

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่หน่วยงานที่ดำเนินการเห็นว่าในการดำเนินกิจการขนส่งมวลชนที่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ แล้ว หากเน้นเข้าไปจะเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้การเข้าใช้สังหาริมทรัพย์นั้นเป็นกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนได้

เมื่อได้มีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้สังหาริมทรัพย์ได้ แต่ต้องมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกสิบวัน และพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดให้มีการจ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนที่กำหนดก่อน และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก มาใช้บังคับกับการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๓

การกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ที่จำเป็นสำหรับกิจการขนส่งมวลชนแล้ว แต่พนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์ไม่อาจตกลงกันได้ในเรื่องการกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์หรือในเรื่องเงินค่าทดแทน ซึ่งมีใช้กรณีตามมาตรา ๑๕ ให้ตราพระราชบัญญัติกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน โดยให้ระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ต้องตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ และลักษณะของภาระในอสังหาริมทรัพย์ พร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์

ให้มีแผนที่หรือแผนผังแสดงเขตที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นที่ต้องตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ ตำแหน่ง ระดับ เนื้อที่ และบริเวณที่ต้องใช้เพื่อกิจการขนส่งมวลชนอย่างชัดเจนไว้ท้ายพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง และให้ถือว่าแผนที่หรือแผนผังเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินั้น

เขตที่ดินนั้นต้องปักหลักหมายเขตไว้โดยชัดเจนก่อนที่จะออกพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๑ ให้ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นในเขตตามแผนที่หรือแผนผังท้ายพระราชบัญญัติกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนตามมาตรา ๒๐ ตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แต่หน่วยงานที่ดำเนินการจะมีสิทธิเข้าใช้ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นนั้นได้ ก็ต่อเมื่อได้จ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้ว

เพื่อเป็นหลักฐานทางทะเบียน ให้จดทะเบียนกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ตามพระราชบัญญัติกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนตามมาตรา ๒๐ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับกับการจดทะเบียนกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๕ ด้วยโดยอนุโลม

ให้นำมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๒๒ เมื่อพระราชบัญญัติกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนตามมาตรา ๒๐ มีผลใช้บังคับแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๒๖ มารับเงินค่าทดแทนตามที่คณะกรรมการตามมาตรา ๒๕ กำหนด ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนฉบับนั้นใช้บังคับ

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนผู้ใดไม่มารับเงินค่าทดแทนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือในกรณีที่ไม้อาจจ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนรายใดได้เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์หรือสิทธิอื่นในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่วางเงินค่าทดแทนไว้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๒๔ โดยพลัน

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่มีการจำนอง บุริมสิทธิ หรือทรัพย์สินอย่างอื่นเหนืออสังหาริมทรัพย์ที่ตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับจำนอง ผู้ทรงบุริมสิทธิ หรือผู้รับประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าวมาขอรับชำระหนี้ หรือรับชดเชยจากเงินค่าทดแทนสำหรับอสังหาริมทรัพย์นั้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และในระหว่างนั้นยังมีให้พนักงานเจ้าหน้าที่จ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่จะจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจำนอง ผู้ทรงบุริมสิทธิ หรือผู้รับประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าวได้ ก็ต่อเมื่อคู่กรณีตกลงกันได้แล้ว ถ้ายังมีปัญหาโต้แย้งกันอยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่วางเงินค่าทดแทนไว้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๒๔ โดยพลัน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการแจ้งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่จะต้องมีการวางเงินค่าทดแทน ให้กระทำโดยการนำเงินไปวางต่อศาล หรือสำนักงานสรรพสามิต หรือฝากไว้กับธนาคารซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน โดยแยกฝากเป็นบัญชีเฉพาะราย และถ้ามีดอกเบี้ยหรือดอกผลใดเกิดขึ้นเนื่องจากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนนั้นด้วย

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่นำเงินค่าทดแทนไปวางตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนนั้นทราบโดยพลัน โดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินค่าทดแทนไปวางต่อศาลหรือสำนักงานสรรพสามิต หรือฝากไว้กับธนาคารซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ และวิธีการร้องขอรับเงินค่าทดแทนดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

เงินค่าทดแทน

มาตรา ๒๕ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ ใช้บังคับ หรือ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติกำหนดการะโนอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน ใช้บังคับในกรณีที่มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติกำหนดการะโนอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน ตามมาตรา ๒๐ โดยไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกา หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ แล้วแต่กรณี แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยงานที่ดำเนินการหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนกรมที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแห่งละหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสามคน ซึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับวิศวกรรมศาสตร์ ธรณีวิทยา หรือมีความรู้ความชำนาญ ในการประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ เพื่อทำหน้าที่กำหนดจำนวนเงินค่าทดแทน

มาตรา ๒๖ เงินค่าทดแทนนั้น ให้กำหนดให้แก่

(๑) เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งที่ดินที่ยังไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์อันต้องตกอยู่ภายใต้การะโนอสังหาริมทรัพย์

(๒) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีอยู่ในที่ดินในวันที่พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ มีผลใช้บังคับ หรือได้ปลูกสร้างขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่ดำเนินการ หากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องถูกรื้อถอนไป เนื่องจากตกอยู่ภายใต้การะโนอสังหาริมทรัพย์

(๓) บุคคลผู้เสียสิทธิในการใช้อสังหาริมทรัพย์ที่ตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ ในกรณี
ที่บุคคลเช่นว่านั้นได้จ่ายค่าใช้สิทธิดังกล่าวให้แก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องตกอยู่ภายใต้ภาระ
ในอสังหาริมทรัพย์นั้นแล้ว

(๔) ผู้เช่าที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นในที่ดินที่ต้องตกอยู่ภายใต้ภาระใน
อสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ การเช่านั้นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ซึ่งได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกา
ตามมาตรา ๘ มีผลใช้บังคับ หรือได้ทำขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่ดำเนินการ และ
การเช่านั้นยังมิได้ระงับไปในวันที่หน่วยงานที่ดำเนินการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เข้าใช้ที่ดิน โรงเรือน
หรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว แต่เงินค่าทดแทนในการเช่านี้พึงกำหนดให้เฉพาะที่ผู้เช่าได้เสียหายจริง
โดยเหตุที่เสียสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือต้องออกจากที่ดิน
โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อนสัญญาเช่าระงับ

(๕) เจ้าของต้นไม้ยืนต้นที่ขึ้นอยู่ในที่ดินในวันที่พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ มีผลใช้บังคับ
หากต้นไม้ยืนต้นนั้นต้องถูกตัดฟันออกไปเนื่องจากที่ดินต้องตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์

(๖) องค์การของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล หรือตามกฎหมาย
เฉพาะในกรณีการดำเนินกิจการขององค์การของรัฐบาลนั้นได้รับการกระทบกระเทือน

มาตรา ๒๗ ในกรณีการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ก่อให้เกิดภาระแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
โดยชอบด้วยกฎหมายน้อยจนถือได้ว่าไม่ทำให้การใช้สอยอสังหาริมทรัพย์นั้นของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง
โดยชอบด้วยกฎหมายต้องลดน้อยลง ไม่ต้องจ่ายเงินค่าทดแทนให้

หลักเกณฑ์การวินิจฉัยว่าภาระที่เกิดขึ้นแก่อสังหาริมทรัพย์นั้นถือได้ว่าไม่ทำให้การใช้สอย
อสังหาริมทรัพย์นั้นต้องลดน้อยลง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๘ ในกรณีการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์จะมีผลทำให้เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือ
ผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งที่ดินที่ยังไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์อื่น
ที่จะต้องตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ไม่อาจใช้สอยอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ตามปกติ เจ้าของ
หรือผู้ครอบครองอาจร้องขอต่อหน่วยงานที่ดำเนินการให้จัดซื้อหรือเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้นตาม
กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยเบื้องต้นของหน่วยงานที่ดำเนินการ หลักเกณฑ์การวินิจฉัยว่าภาระ
ที่เกิดแก่อสังหาริมทรัพย์ลักษณะใดที่อาจถือได้ว่าทำให้ไม่อาจใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ได้ตามปกติให้เป็นไป
ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่หน่วยงานที่ดำเนินการไม่ยอมจัดซื้อหรือเวนคืนตามคำร้องขอของบุคคลตามวรรคหนึ่ง บุคคลดังกล่าวมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติกำหนดการะโนอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนตามมาตรา ๒๐ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งเป็นหนังสือจากหน่วยงานที่ดำเนินการ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ถือว่ารัฐมนตรีวินิจฉัยให้จัดซื้อหรือเวนคืนตามคำร้องขอในวรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๘ หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงลักษณะ และความมากหรือน้อยของข้อจำกัดสิทธิอันเป็นภาระในอสังหาริมทรัพย์อันพึงมีขึ้นแก่อสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย

มาตรา ๓๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๘ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน และประโยชน์สาธารณะ ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๕ กำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนโดยคำนึงถึง

(๑) ราคาของอสังหาริมทรัพย์ ณ วันที่คณะกรรมการตามมาตรา ๒๕ กำหนดเงินค่าทดแทน

(๒) ขนาด ที่ตั้ง สภาพและลักษณะการใช้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ที่เจ้าของ หรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอาจมีได้

(๓) สภาพการใช้ที่ดินในบริเวณใกล้เคียงกับที่ดินนั้น

(๔) สภาพและลักษณะของภาระอันพึงมีขึ้นแก่อสังหาริมทรัพย์นั้นเนื่องจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์

(๕) ผลประโยชน์หรือความเสียหายที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์ได้รับจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ในขณะนั้น

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตาม (๒) หรือ (๓) ให้ถือข้อเท็จจริงตามที่เป็นอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ ใช้บังคับ หรือในวันที่พระราชบัญญัติกำหนดการะโนอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนใช้บังคับในกรณีที่มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติกำหนดการะโนอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนตามมาตรา ๒๐ โดยไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี

ถ้าการงานหรือกิจการอย่างใดที่เข้าไปในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ใดทำให้อสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาสูงขึ้น คณะกรรมการตามมาตรา ๒๕ จะลดหย่อนหรือยกเว้นไม่กำหนดเงินค่าทดแทนแก่อสังหาริมทรัพย์นั้นก็ได้ แต่ไม่ให้ถือว่าราคาอสังหาริมทรัพย์

ที่ทวีขึ้นนั้นสูงไปกว่าจำนวนเงินค่าทดแทนเพื่อให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย กลับต้องจ่ายเงินให้อีก แต่ถ้การดังกล่าวทำให้อสังหาริมทรัพย์นั้นราคาลดลง ให้กำหนดเงินค่าทดแทนโดย คำนึงถึงราคาที่ลดลง ทั้งนี้ คณะกรรมการดังกล่าวต้องให้เหตุผลแห่งการนั้นด้วย

มาตรา ๓๑ การกำหนดเงินค่าทดแทนสำหรับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีอยู่ในที่ดินนั้น ในวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับที่ต้องถูกรื้อถอนไปเนื่องจากที่ดินอันเป็นที่ตั้งของโรงเรือนหรือสิ่ง ปลูกสร้างนั้นตกอยู่ภายใต้การะในอสังหาริมทรัพย์ให้นำหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ หรือรัฐมนตรี ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติกำหนดการะในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชนตามมาตรา ๒๐ แล้วแต่กรณี เห็นว่าเงินค่าทดแทนที่ได้กำหนด หรือได้จ่ายไปแล้วทั้งหมด หรือบางส่วนไม่เป็นธรรม แก่บุคคลตามมาตรา ๒๖ เนื่องจากปรากฏภายหลังว่า ข้อเท็จจริงที่ใช้ในการกำหนดเงินค่าทดแทนนั้น คลาดเคลื่อน รัฐมนตรีโดยอนุมติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๕ หรือ คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นใหม่ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๒๕ แก้ไขจำนวนเงินค่าทดแทนการใช้ประโยชน์ ในอสังหาริมทรัพย์เสียใหม่ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีอนุมติได้ และให้ถือว่าจำนวนเงิน ค่าทดแทนที่แก้ไขแล้วเป็นจำนวนเงินค่าทดแทนที่กำหนดใหม่แทนจำนวนค่าทดแทนเดิม

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่กำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนใหม่ แจ้งให้ผู้มีสิทธิรับค่าทดแทนส่วนที่เพิ่มขึ้น และให้นำมาตรา ๒๒ วรรคสอง และมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้การสั่งให้แก้ไขตามวรรคหนึ่ง มีผลเป็นคุณแก่บุคคลตามมาตรา ๒๖ บุคคลใดมาครั้งหนึ่งแล้ว จะสั่งให้แก้ไขเพื่อบุคคลนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๘ หรือ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติกำหนดการะในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน ตามมาตรา ๒๐ เห็นว่า จำนวนเงินค่าทดแทนที่จะให้แก่บุคคลตามมาตรา ๒๖ ซึ่งคณะกรรมการ ตามมาตรา ๒๕ ได้กำหนดไว้นั้นสูงเกินไป โดยมีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๕ หรือ มาตรา ๓๐ ให้รัฐมนตรีดังกล่าวมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาทบทวนการกำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนเช่นนั้น ใหม่ หรือ

(๒) แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๒๕ ให้ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการชุดเดิม

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จ่ายเงินค่าทดแทนล่าช้ากว่ากำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓ หรือวางเงินค่าทดแทนล่าช้ากว่ากำหนดเวลาตามมาตรา ๒๒ ให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินดังกล่าว นับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาการจ่ายเงินค่าทดแทน หรือวางเงินค่าทดแทน

มาตรา ๓๕ การร้องขอรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ร้องขอภายในสิบปี นับแต่วันที่มีการวางเงิน ถ้าไม่ร้องขอภายในกำหนดเวลาเช่นนั้นให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

หมวด ๕

การอุทธรณ์และการฟ้องคดีต่อศาล

มาตรา ๓๖ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๒๖ ผู้ใดไม่พอใจเงินค่าทดแทนที่ได้รับ หรือจะได้รับ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติกำหนดการระงับข้อพิพาทเพื่อกิจการขนส่งมวลชนตามมาตรา ๒๐ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ไปรับเงินค่าทดแทนดังกล่าว

ในการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิศวกรรมศาสตร์หนึ่งคนและ ผู้มีความรู้ความชำนาญในการประเมินราคาข้อพิพาทสามคน ซึ่งในสามคนนี้ต้องแต่งตั้งจาก ภาคเอกชนหนึ่งคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาหรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติตามมาตรา ๓๖ หรือในกรณีที่ รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง ให้ผู้มีสิทธิ ฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในสองปีนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลา ตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง แล้วแต่กรณี

การอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง หรือฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่ง ไม่กระทบกระเทือนการครอบครองหรือใช้ข้อพิพาทพิพาท หรือการดำเนินการใดๆ ของหน่วยงาน ที่ดำเนินการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีที่รัฐมนตรีหรือศาลวินิจฉัยให้ชำระเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น ให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสิน ในจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ นับแต่วันที่ต้องมีการจ่ายเงินค่าทดแทน หรือวางเงินค่าทดแทนนั้น

หมวด ๖

การดูแลรักษาระบบขนส่งมวลชน

มาตรา ๓๘ ในเขตดำเนินการระบบขนส่งมวลชนไม่ว่าบน เหนือ หรือใต้พื้นดินหรือพื้นน้ำ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใด ขุดหรือเจาะพื้นดิน ถมดิน ทิ้งสิ่งของ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคแก่ระบบขนส่งมวลชน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และในการอนุญาตนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้ามีการฝ่าฝืน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืน รื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน ทำลาย หรือกระทำการใดๆ ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตาม หรือในกรณีที่หาตัวผู้ฝ่าฝืนไม่ได้ เมื่อได้ประกาศคำสั่งไว้ ณ บริเวณนั้น และ ณ สำนักงานเขต หรือ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนันและที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่นั้นเป็นเวลาอันสมควรแล้ว และไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน ทำลาย หรือกระทำการใดๆ ได้ตามควรแก่กรณี โดยผู้ใดจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้ และผู้ฝ่าฝืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งและเป็นกรณีจำเป็นต้องป้องกันอันตรายเป็นการด่วน ซึ่งการสั่งหรือประกาศให้ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติก่อนอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ระบบขนส่งมวลชน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน ทำลาย หรือกระทำการใดๆ ได้ตามควรแก่กรณีโดยไม่ต้องสั่งหรือประกาศก่อน ทั้งนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามสมควรแก่เหตุ ผู้ใดจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้ และผู้ฝ่าฝืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการนั้นด้วย

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่จำเป็นและเร่งด่วน พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ของบุคคลใดในเวลาใด เพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขระบบขนส่งมวลชนได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์อยู่ ณ ที่นั้นด้วย ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองนั้นทราบก่อน

ในการกระทำการตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพยายามมิให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิอื่น แต่ถ้าเกิดความเสียหายขึ้น หน่วยงานที่ดำเนินการต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายนั้น

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๐ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การดำเนินการตามโครงการระบบขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตลอดจนเมืองอื่นๆ อาจมีทั้งส่วนที่ต้องสร้างไปบน เหนือ หรือใต้พื้นดินหรือพื้นน้ำ ซึ่งในส่วนของการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนนั้น รัฐอาจมีความจำเป็นต้องเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ดินของเอกชน เฉพาะส่วนที่เป็นแดนกรรมสิทธิ์บน เหนือ หรือใต้พื้นดินหรือพื้นน้ำซึ่งมิใช่กรรมสิทธิ์นอสังหาริมทรัพย์ และโดยที่ในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องนี้ไว้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้